

No 48 (2020)

P.5

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields. Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month. Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal. Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilij - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com

CONTENT

ECONOMIC SCIENCES

Matviishyn Ye., Horpynyuk Z. TAX POLICY CHANGES FOCUSED ON ENCOURAGING ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN UKRAINE.....	3	Zaiats T., Zaiats V. UKRAINIAN HOUSEHOLDS IN THE CRISIS: ADAPTATION MECHANISMS AND EXPECTED CHANGES.....	25
Arakelyan E., Rossinskaya M. ANALYSIS OF THE COMPANY'S PRODUCT PORTFOLIO	8	Zubar I., Onyshchuk Yu. ECONOMIC-ENERGY EFFICIENCY EVALUATION OF GROWING AND USE OF BIOENERGY CROPS.....	27
Bondar A., Matyuk T. INTELLECTUAL PIRACY: ECONOMIC BENEFITS AND LOSSES ON THE EXAMPLE OF THE FILM INDUSTRY ..	10	Fostolovych V. ACQUIRING AS AN INNOVATIVE TOOL FOR IMPROVING BUSINESS ORGANIZATION IN THE MODERN MANAGEMENT SYSTEM	36
Bratus H. FEATURES OF STATE REGULATION OF INTELLECTUAL PROPERTY OF UKRAINE.....	14	Khmelevskyi D. ANALYSIS OF EXPORTS AND IMPORTS OF GOODS AND SERVICES IN UKRAINE.....	51
Veselova Yu. ECONOMIC ASSESSMENT OF LOGISTICS RISKS IN RUSSIAN RAILWAYS».....	17		
Danko K., Orusova O. ECONOMIC CONSEQUENCES OF THE PARIS AGREEMENT FOR THE WORLD ECONOMY.....	22		

JURIDICAL SCIENCES

Fedorovsky L. ENVIRONMENTAL FRIENDLINESS OF PROCUREMENT ACTIVITIES OF THE MODERN STATE.....	56	Lavrenyuk Y. BORDERS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION IN THE CONTEXT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL SECURITY OF ECONOMIC INTERESTS OF UKRAINE: METHODOLOGICAL APPROACHES	64
Abrahamyan E. LEGAL NORMS OF THE INSTITUTE OF PUNISHMENT UNDER THE CRIMINAL LAW OF FOREIGN COUNTRIES.....	58	Svintsitsky A. GUARANTEES TO ENSURE THE SAFETY OF PERSONS INVOLVED IN CRIMINAL PROCEEDING	68
Garanzha A. PROCEDURE FOR AUTHORISATION AND ADMINISTRATION OF TEST PURCHASES OF DRUGS AND OPERATIONAL EXPERIMENT AS PREVENTION OF ENTRAPMENTS.....	63		

POLITICAL SCIENCES

Balanutsa O., Seheda O. EDUCATIONAL DIMENSION OF PUBLIC DIPLOMACY: SYNERGY OF INTERNATIONAL AND NATION-WIDE EDUCATIONAL PROJECTS	71
--	----

**ЕКВАЙРИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ
БІЗНЕСУ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ****Фостолович В.А.**

*Винницький національний аграрний університет,
Доктор PhD, к. с.-г. н., доцент кафедри обліку
та оподаткування в галузях економіки
Україна*

**ACQUIRING AS AN INNOVATIVE TOOL FOR IMPROVING BUSINESS ORGANIZATION IN THE
MODERN MANAGEMENT SYSTEM****Fostolovych V.**

*Vinnitsia National Agrarian University
Dr. PhD, Associate Professor of the Department
of Accounting and Taxation in the branches of the economy
Ukraine*

Анотація

Проведено дослідження потреби інтеграції сучасних цифрових систем у бізнес. Досліджено рівень потреби підприємств у інноваційних розробках та оцінено динаміку витрат підприємств на виконання наукових досліджень і розробок за видами робіт. Встановлено необхідність впровадження електронних цифрових систем розрахунків клієнтів із підприємствами через потребу поліпшення інвестиційного клімату в Україні. Проаналізовано динаміку руху прямих інвестицій (акціонерного капіталу та боргових інструментів) в економіці України та із України. Розроблено механізм впровадження еквайрингу, як сучасного інструменту у системі розрахунків клієнтів із підприємством за товари, роботи та послуги. Доведено, що завдяки еквайрингу розрахунків змінюється сама модель провадження бізнесу. Обґрунтовано основні переваги впровадження електронних цифрових систем розрахунків у загальну модель організації бізнесу підприємства. Сформовано головні переваги використання еквайрингу для клієнтів підприємства. Представлено модель роботи в електронному платіжному кабінеті підприємства.

Abstract

A study of the need to integrate modern digital systems into business. The level of needs of enterprises is investigated in innovative developments and the dynamics of enterprises' costs for research and development by types of work is estimated. The necessity of introduction of electronic digital systems of settlements of clients with the enterprises because of need of improvement of an investment climate in Ukraine is established. The dynamics of direct investment (equity and debt instruments) in the economy of Ukraine and from Ukraine is analyzed. The mechanism of introduction of acquiring as a modern tool in the system of settlements of clients with the enterprise for goods, works and services is developed. It is proved that due to acquiring calculations the model of doing business changes. The main advantages of introduction of electronic digital payment systems in the general model of business organization of the enterprise are substantiated. The main advantages of using acquiring for the company's clients are formed. The model of work in the electronic payment office of the enterprise is presented.

Ключові слова: еквайринг, розрахунки, цифровізація, система управління, інвестиційна привабливість, цифровий код, підприємство, автоматизація процесу, інформаційна база даних.

Keywords: acquiring, calculations, digitization, management system, investment attractiveness, digital code, enterprise, process automation, information database

Постановка проблеми. Впровадження сучасних технологій у бізнес є неодмінною умовою конкурентної боротьби підприємства за клієнта та зайнятий сегмент ринку. Цифровізація кардинально сприяла змінам в організації бізнесу та у виборі інструментів його провадження. Грошові ресурси перетворились із фізичної форми спочатку у записи у відповідних реєстрах, а на сьогодні – взагалі у цифровий код записаний на накопичувачі інформації із доступом до нього за допомогою електронної карточки. Завдяки цьому безпека їх використання, умови зберігання, та способи контролю також змінились, ставши більш ефективними, простими та зручними. Одним із інструментів сучасних розрахунків клієнтів із підприємством є система безготівкових розрахунків, тобто еквайринг. Даний інстру-

мент дає можливість реалізувати платежі та перекази на будь-яку суму, швидко, у будь-який час та перебуваючи у будь-якій із країн.

Тому, головним завданням є розробити модель інтеграції системи електронних розрахунків у бізнес підприємства. Для забезпечення конкурентної боротьби підприємства на ринку товарів, робіт та послуг необхідним є перехід бізнесу на цифровий формат системи його організації, механізму облікового забезпечення та електронних системи управління ним. Цифрова економіка, яка стала невідомою складовою стратегії розвитку держав Світу, в тому числі і України вимагає від підприємств швидкої адаптації до умов роботи в інноваційному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процесом інтеграції цифрових технологій у сучасний бізнес займаються науковці та практики зі всього світу: Patel H., Chandrasekaran S., Levin R., Roberts R., Коляденко С.В, Гудзь О.Є., Азьмук Н., Бузник В., Жуковська В.М., Циганок А. та інші. Ними проводилось дослідження впливу цифровізації та сучасний бізнес. Проте, даний процес достатньо швидко інтегрувався в економіку усіх країн та змінюється під впливом сучасних технічних і технологічних можливостей. Тому, вкрай необхідно розробити механізм впровадження сучасних цифрових систем у бізнес та оцінити варіанти найбільш ефективних інструментів для конкретних умов впровадження бізнесу.

Постановка завдання. Метою наукового дослідження виступає вивчення теоретичних аспектів інтегрування еквайрингу у загальну систему розрахунків підприємств та практичної розробки алгоритму функціонування такої системи із адаптуванням її у загальну інформаційну базу даних підприємства. На сьогодні важливо організувати систему управління ресурсами підприємства таким чином, щоб забезпечити максимальний доступ в режимі онлайн до оперативної інформації про стан фактичної наявності оборотних ресурсів та стану розрахунків із підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження. За результатами проведених нами досліджень стану економіки країни та оцінки фінансового результату

підприємств відмічено, що важливим є впровадження сучасних інструментів організації бізнесу та елементів цифровізації в усі етапи виробничого процесу й у систему обслуговування клієнтів.

З метою поліпшення рівня конкурентоспроможності підприємств на ринку проводиться постійна робота в напрямку удосконалення як технічних засобів, так і технології виробництва продукції, товарів, робіт та послуг, а також удосконалення елементів системи управління підприємствами. Оцінюючи динаміку рівня витрат підприємств на виконання наукових досліджень і розробок за видами робіт варто зазначити, що спрямування витрат за їх видами в останні 10 років кардинально змінилось при порівнянні із даними базового періоду (2010 р.). Якщо, у 2010 році лєвова частка (52,8-48,6% відповідно у 2010-2011 роках) витрат спрямовувалась на проведення науково-технічних (експериментальних) розробок, то у 2019 році їх величина склала лише 11,8% від загального обсягу витрат на виконання наукових досліджень та розробок. Проте, у 2019 році максимальна частка у структурі витрат на виконання наукових досліджень і розробок належить витратам понесеним на прикладні наукові дослідження (44,8%) та на витрати понесені на фундаментальні наукові дослідження (43,4%). Тобто, при зміні умов господарювання підприємств на ринку та зміні потреб споживачів і підходів до конкурентних переваг змінюється підхід до організації системи управління.

Таблиця 1

Динаміка витрати підприємств на виконання наукових досліджень і розробок за видами робіт, (тис.грн)

Рік	Обсяг витрат – усього	У тому числі на виконання					
		фундаментальних наукових досліджень		прикладних наукових досліджень		науково-технічних (експериментальних) розробок	
		тис.грн	у % до загального обсягу витрат на виконання наукових досліджень і розробок	тис.грн	у % до загального обсягу витрат на виконання наукових досліджень і розробок	тис.грн	у % до загального обсягу витрат на виконання наукових досліджень і розробок
2010	44168,8	8900,7	20,2	11950,2	27,1	23317,9	52,8
2011	37772,3	8918,7	23,6	10478,4	27,7	18375,2	48,6
2012	37226,6	16576,3	44,5	7737,3	20,8	12913,0	34,7
2013	28986,4	14400,2	49,7	7658,6	26,4	6927,6	23,9
2014	33182,5	14148,6	42,6	9966,3	30,0	9067,6	27,3
2015	26912,9	13677,0	50,8	8699,4	32,3	4536,5	16,9
2016	39473,3	19563,8	49,6	11052,4	28,0	8857,1	22,4
2017	44803,0	13625,1	30,4	22226,3	49,6	8951,6	20,0
2018	49084,5	22419,6	45,7	15498,6	31,6	11166,3	22,7
2019	39646,1	17187,3	43,4	17762,5	44,8	4696,3	11,8

Джерело: Узагальнено автором на основі [1]

Це спонукає до зміни вибору інструментів організації управління підприємством, технічних засобів та технології виконання тобїт, виробництва товарів та надання послуг. В умовах широкого поширення цифровізації та інтеграції її елементів в усі сфери бізнесу та напрямки діяльності змінюється

підхід до вибору інструментів реалізації головної цілі підприємства та виконання стратегічного його завдання.

Важливе значення залучення елементів цифровізації в систему бізнесу має її вплив на поліпшення умов інвестиційного клімату.

Динаміка руху прямих інвестицій (акціонерного капіталу та боргових інструментів) в економіці України/з України (за періоди з початку року), (млн.дол. США)

Показники	Усього прямих інвестицій в економіці України		У тому числі з			
			країн ЄС		інших країн світу	
	2016	2019	2016	2019	2016	2019
Прямі інвестиції нерезидентів в Україні (акціонерний капітал та боргові інструменти)						
на 01.01 звітного року	40005,3	41 892,1	31807,2	33531,2	8198,1	8360,9
Акціонерний капітал нерезидентів						
на 01.01. звітного року	32122,5	32 905,1	24982,8	25972,3	7139,7	6 932,8
Надійшло акціонерного капіталу нерезидентів	4 405,9	2 531,1	1 972,1	1 934,7	2433,8	596,4
Вибуло акціонерного капіталу нерезидентів	-904,2	-1 282,3	-725,7	- 1043,8	-178,5	-238,5
Інші зміни вартості акціонерного капіталу нерезидентів (зміна вартості, утрати, перекласифікація інвестицій тощо)	-2687,8	1 655,7	-1 710,6	1426,1	-977,2	229,6
з них						
курсова різниця ¹	-1437,5	947,1	-1160,7	708,5	-276,8	238,6
Акціонерний капітал нерезидентів						
на 31.12. звітного року	32936,4	35 809,6	24 518,6	28289,3	8417,8	7 520,3
Боргові інструменти (заборгованість за кредитами та позиками, зобов'язання за торговими кредитами та інші зобов'язання перед прямими інвесторами)						
на 01.01. звітного року	7882,8	8 987,0	6 824,4	7 558,9	1058,4	1 428,1
на 31.12. звітного року	7593,7	9 411,6	6 638,4	8 222,9	955,3	1 188,7
Прямі інвестиції нерезидентів в Україні (акціонерний капітал та боргові інструменти)						
на 31.12. звітного року	40530,1	45221,2	31157,0	36512,2	9373,1	8 709,0

Джерело: Узагальнено автором на основі [3]

Завдяки сучасним технологіям, які дають можливість контролювати рух та використання інвестиційних коштів їх кінцевими бенефіціарами, а також забезпечувати оперативне управління ними в режимі онлайн завдяки віддаленому доступу в повному часовому доступі 24/7 інвестиційний рух в Україні щорічно поживається.

Оцінюючи стан руху прямих інвестицій (акціонерного капіталу та боргових інструментів) в економіці України/з України відмічено, що у 2019 році їх величина поступово збільшується при порівнянні із даними 2016 року. Якщо вартість прямих інвестицій нерезидентів в Україні (акціонерного капіталу та боргових інструментів) у 2016 році становила 40530,1 млн.дол. США, то у 2019 році їх величина збільшилась на 4691,1 млн.дол. США, та склала 45221,2 млн.дол. США.

Додаткове залучення інвестицій потребує зміни підходу до їх обслуговування та організації системи контролю за їх рухом в режимі онлайн.

Нами проведено також оцінку динаміки руху інвестицій на рівні центрального регіону України (вінницької області). В цілому тенденція до залучення інвестиційного капіталу є досить сприятливою та має позитивну динаміку. Якщо у 1995 році прямі іноземні інвестиції у Вінницькій області складали лише 0,4 млн. дол. США, то у 2000 році їх величина зросла у більше ніж у 32 рази і становила 12,9 млн. дол. США. Станом на 31.12.2019 року їх розмір зріс до рівня 236,7 млн. дол. США, що свідчить про формування достатньо сприятливого інвестиційного клімату у Вінницькій області, яка є центральним регіоном України (табл. 2).

Важливим елементом удосконалення системи електронного обслуговування клієнтів є використання системи електронних платежів через розробку програмного продукту електронного онлайн-модуля (електронний еквайринг) для оплати послуг клієнтами в будь який час із будь якого місця за допомогою мобільного додатка.

Таблиця 3

Динаміка руху прямих інвестицій у Вінницькій області (1995-2019), (млн.дол. США)

Період інвестування Станом на 01.01	Прямі інвестиції в Вінницькій області	Прямі інвестиції з Вінницької області
1995	0,4	–
1996	5,4	–
1997	6,6	–
1998	12,5	–
1999	12,3	–
2000	12,9	–
2001	22,0	–
2002	27,3	16,7
2003	47,8	15,9
2004	60,4	17,1
2005	65,8	18,2
2006	79,1	17,6
2007	108,3	0,1
2008	152,6	0,2
2009	161,3	0,2
2010	184,6	0,2
2011	205,3	0,2
2012	226,4	0,2
2013	248,2	0,2
2014	309,4	0,2
2015	223,0	0,1
2016	187,8	0,1
2017	180,0	0,1
2018	198,9	0,0
2019	222,5	к
31.12.2019 ¹	236,7	к

Джерело: Узагальнено автором на основі [4]

Дана система дає можливість здійснювати контроль оплати послуг клієнтами в системі електронного модуля головним офісом усіх філій брокерської компанії. Удосконалення системи розрахунків клієнтів через систему електронного еквайрингу виступає важливою послугою технологічного, інформаційного обслуговування розрахунків за операціями, що здійснюються з використанням електронних платіжних засобів у платіжній системі.

В системі митно-брокерських послуг підприємства лежить надання послуг із оплати за клієнта сум митних платежів та єдиного збору, які клієнт надсилає на рахунок брокерської компанії, яка, в свою чергу проводить оплату використовуючи систему електронного еквайрингу.

При чому, також оплата комісійної винагороди Виконавцю здійснюється Замовником згідно із виставленими Тарифами. Комісійна винагорода за розрахунками із застосуванням Електронного платіжного засобу, яка підлягає сплаті Виконавцю відповідно до умов Договору, утримується Виконавцем з Замовника під час перерахування коштів на відповідний рахунок Замовника в розмірі згідно з тарифами, та обраховується від суми кожної операції з застосуванням електронного платіжного засобу.

Тому, завдяки таким заходам а також при використанні системи електронного еквайрингу поліпшуються умови співпраці між підприємством та клієнтом, а також посилюється система контролю

головного офісу за здійсненням платежів згідно визначених тарифів на рівні правових положень затверджених головним офісом.

Запропонована система дає можливість економити затрати праці на здійснення оплати послуг клієнта та послуг за клієнта, а також пришвидшити процедуру надання послуг.

Важливим позитивним елементом впровадження системи електронного еквайрингу при оплаті товарів, робіт та послуг клієнта є створення абсолютно прозорої системи платежів та ефективної системи контролю, оскільки надання послуг (виконання робіт, реалізація товарів) при наявності філій підприємства в умовах роботи єдиної інформаційної бази здійснюється із диференційованими рівнями доступу до даних, у залежності від ієрархічної гілки та посади працівника із визначеними його функціональними обов'язками.

Важливим моментом в системі роботи сучасного підприємства також слід приділити модернізації самої організаційної структури підприємства.

Ця модернізація повинна передбачати делегування частини повноважень директора підприємства до його підлеглих. Таке удосконалення організаційної структури підприємства дозволить директору в більшій мірі сконцентрувати свою увагу на:

- стратегічному розвитку підприємства;
- підвищенню кваліфікації працівників;

- налагодженню співпраці із іноземними контрагентами та укладанню довгострокових договорів на їх обслуговування;

- додатковому залученню клієнтської бази серед іноземних компаній та інше.

Доцільним також є створити маркетинговий відділ міжнародного спрямування.

Тому, ми вважаємо, що успіхом сучасної фірми є застосування інноваційних інструментів в у роботі із клієнтами. Зручність співпраці клієнта із компанією, швидкість надання послуг та доступність компанії для надання послуг в режимі 24/7 є головною умовою привабливості для клієнта. Важливим є впровадити такі інструменти як безпосередньо в систему надання послуг, так і у систему управління підприємством на етапі їх першочергового тестування розробником, що дасть можливість додатково залучити клієнтів та розширити сегмент зайнятий підприємством на ринку послуг.

Одним із таких інструментів виступає електронний еквайринг, який виступає сучасним рішенням для інтегрування електронної та мобільної комерції у конкретний уже функціонуючий бізнес. Такий інструмент виводить підприємство на новий рівень спілкування із клієнтом та надає можливість співпраці клієнта із підприємством на віддалений режим доступу у цілковито прозорій єдиній інформаційній базі даних. Еквайринг-система обслуговування платежів клієнтів інтегрована у підприємство забезпечує повну систему контролю розрахунків в усіх відокремлених філіях компанії. Це є одним із методів, що забезпечує all-in-one прийом платежів через визначені канали, такі як:

- платіжні канали фірми;
- маркетплейс Portmone.com,
- інтернет-банкінги,
- термінали самообслуговування,
- інші сучасні популярні платіжні методи.

Впровадивши електронні цифрові системи розрахунків у загальну модель функціонування бізнесу можна досягти:

- розширення клієнтської бази за рахунок доступних методів проведення онлайн-оплати;
- забезпечення щомісячного приросту обороту за рахунок технологічних рішень сервіс без значних витрат на інноваційні розробки, на маркетингові послуги і послуги системи менеджменту;
- наявність значної кількості банків-партнерів та посиленої системи захисту платежів від шахраїв;
- можливість відстежувати статистику продажів у цифровому кабінеті та можливість управління рахунками в режимі онлайн;
- дає можливість використовувати ефективно систему аналізу, застосовуючи оцінку періодів із низькими та високими продажами;

- забезпечує простоту інтеграції сервісу оплати на сайт фірми та у мобільні додатки.

- доступність вибору індивідуального дизайну платіжної сторінки в корпоративних кольорах;

- можливість виставляти рахунок за послуги і товари без наявності сайта;

- створення сторінки оплати і відправка клієнту посилання через SMS-повідомлення, електронну адресу (email) та у месенджери;

- економія часу та пришвидшення надання послуг за рахунок можливості виставити значну кількість рахунків за один раз до 100 рахунків за раз);

- можливість розширення географії бізнесу, оскільки надає можливість проводити прийом платежів з будь-якої країни.

Можливими також є для використання розроблених готових платіжних модулів на зразок:

- Portmone.com для CMS-систем,
- API-підключення,
- iOS,
- Android SDK.

Переваги впровадження електронних цифрових систем розрахунків у загальну модель організації бізнесу підприємства нами згруповано та представлено на рисунку 1.

При розробці електронного цифрового платіжного інструмента на підприємстві процедура роботи у ньому є достатньо простою.

Безпосередньо механізм роботи в електронному платіжному кабінеті передбачає наступні етапи роботи відповідальних працівників підприємства:

Етап 1. Підприємство на основі заявки від клієнта виставляє рахунок та надсилає його через систему email, SMS, месенджери або ж формує електронне посилання;

Етап 2. Миттєве отримання повідомлення про проведені клієнтом оплати в особистому кабінеті та у додатку;

Етап 3. Перегляд детальної статистики і аналіз отриманих замовлень та виставлених рахунків;

Етап 4. Здійснення налаштування мультидоступу до особистого кабінету для відповідних працівників, надаючи їм унікальні права для виконання задач.

Наступними етапами роботи в системі електронного еквайрингу підприємства є операції клієнта:

Етап 1. Користувач обирає товар чи послугу і додає їх у кошик;

Етап 2. Користувач нажимає кнопку «оплатити»;

Рис. 1. Переваги впровадження електронних цифрових систем розрахунків у загальну модель реалізації товарів, робіт, послуг підприємства
 Джерело: Сформовано автором на основі [1, 2]

Етап 3. Користувач автоматично потрапляє на платіжну форму та вибирає зручний спосіб оплати;
 Етап 4. Користувач підтверджує платіж «Готово».

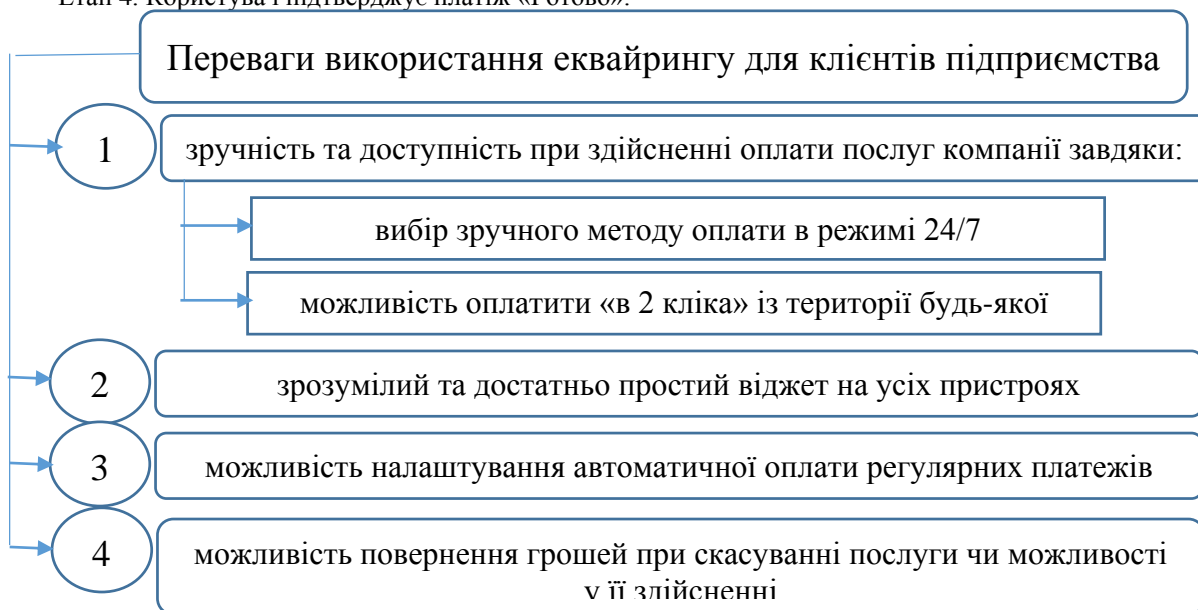

Рис. 2. Переваги використання еквайрингу для клієнтів підприємства
 Джерело: Узагальнено автором

На рисунку 2 нами сформовано головні переваги використання еквайрингу для клієнтів підприємства

Як видно із моделі, система роботи є максимально простою як для підприємства, так і для клієнта. Найважливіше, що виконання операцій у зазначеній системі можливе в режимі онлайн та у будь-який час доби.

При роботі підприємства в системі електронного еквайрингу отримують значні переваги насамперед клієнти. Нами такі основні пріоритетні позиції використання автоматизованих цифрових платіжних систем представлено на рисунку 3.

Тому, головними перевагами використання такої платіжної системи для клієнтів підприємства є:

- 1) зручність та доступність при здійсненні оплати послуг компанії завдяки:
  - вибір зручного методу оплати в режимі 24/7;
  - можливість оплатити «в 2 кліка» із території будь-якої країни;
- 2) зрозумілий та достатньо простий віджет на усіх пристроях;
- 3) можливість налаштування автоматичної оплати регулярних платежів;
- 4) можливість повернення грошей при скасуванні послуги чи можливості у її здійсненні.

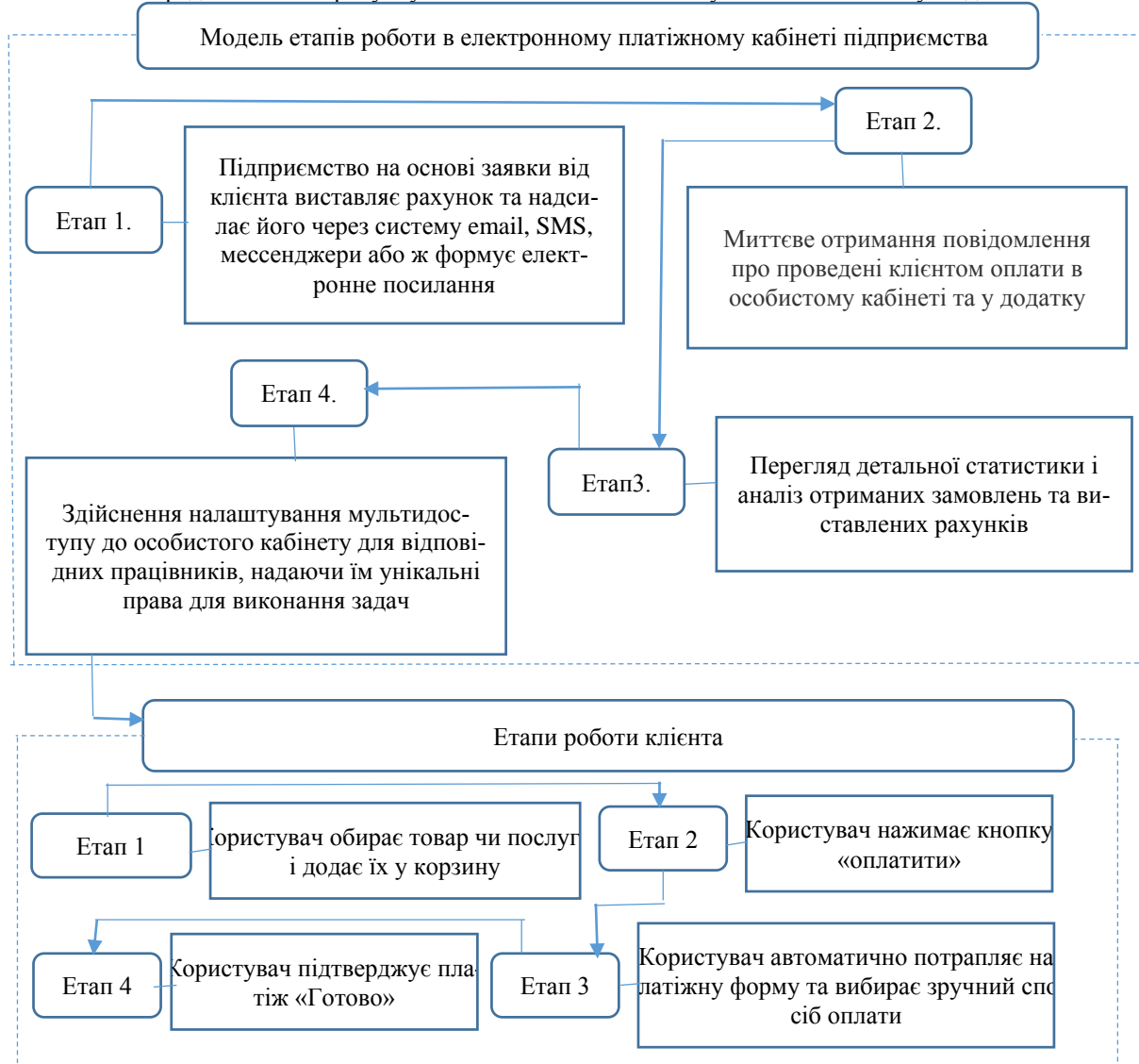

Рис. 3. Модель роботи в електронному платіжному кабінеті підприємства

Джерело: Сформовано автором

Сам алгоритм роботи в системі електронного еквайрингу передбачає розробку для підприємства обслуговуючим банком системи Інтернет-магазину. Після його розробки під вимог компанії, створюється логін і пароль для входу у систему.

Початковим етапом роботи є функція виставлення рахунку. Для цього відповідна особа на підприємстві після отримання замовлення у електронному вигляді на електронному носії (e-mail, Skipe, Viber чи інші системи) входить в особистий кабінет під своїм логіном та паролем за посиланням:

<https://www.portmone.com.ua/r3/avalbank/ecommerce/auth>, або іншої платіжної системи.

Вхід у систему є достатньо простим. Реалізувати цю процедуру можливо як із офісу підприємства, так і на рівні відокремлених філій, які розташовані у різних регіонах України чи із будь-якого гаджета, який підключено до інтернету..

Саму методику входу у систему та інтерфейс цієї системи нами представлено схематично на рисунку 4.

Рис. 4. Порядок входу у систему електронного еквайрингу підприємства

Після цього ми формуємо рахунок відповідно замовлення клієнта та можемо надіслати рахунок клієнту на електронну скриньку або ж за допомогою sms-повідомлення на номер телефону. Для

цього потрібно лише обрати необхідну опцію «Надіслати рахунок по email» чи «Надіслати рахунок по SMS».

Дата	Номер замовлення
06.05.2016 11:09:40	160506_1195_101 Сплата рахунку 160506_1195_101
06.05.2016 10:13:30	160506_1195_99 Сплата рахунку 160506_1195_99
06.05.2016 10:10:25	160506_1195_98 Сплата рахунку 160506_1195_98

Рис. 5. Порядок формування рахунку відповідно замовлення клієнта в системі електронного еквайрингу підприємства

Порядок формування рахунку відповідно замовлення клієнта в системі електронного еквайрингу підприємства нами представлено на рисунку 6.

Відповідальна особа (агент з митного оформлення підприємства, або бухгалтер підприємства) заповнює відповідні поля рахунку. Порядок заповнення рахунку для виставлення клієнту в системі електронного еквайрингу підприємства нами представлено на рисунку 5.

Варто звернути увагу, що інформація, яка введена у полі «Призначення платежу» буде відображатися у квитанції про успішну оплату клієнту.

Номер замовлення – проставляється нашим підприємством і слугує для ідентифікації оплати у нашій внутрішній системі підприємства.

Мова рахунку	Українська
Ім'я одержувача замовлення	Іван
E-mail одержувача замовлення	ivan@uk.net
Номер замовлення	123456
Призначення платежу	Надання послуг
Сума замовлення, грн	500
Копія на e-mail	maria.stognota@portmone.com
Умови повернення	Повернення протягом 20 днів.

Надіслати

Рис. 6.

Порядок заповнення рахунку для виставлення клієнту в системі електронного еквайрингу підприємства

Далі, такий рахунок спрямовується або для відправки за номером телефону, або для відправки на електронну адресу. Розглянемо порядок підправки насамперед на електронну адресу (Рис. 6).

При оформленні рахунку поле «Копія на e-mail» слід заповнювати опціонально. На вказану в даному полі електронну адресу система відправить копію виставленого клієнту рахунку.

Після заповнення інформації для виставлення рахунку необхідно натиснути кнопку «Надіслати».

Впродовж 1 - 5 хвилин на електронну пошту

клієнта надійде лист від Portmone.com з адреси reminder@t.portmone.com або іншої платіжної системи.

У випадку потреби відправки сформованого рахунку на оплату за номером телефону процедура є аналогічною, лише вказується номер телефону одержувача замовлення.

Порядок формування рахунку підприємства для відправки клієнту за номером телефону нами представлено на рисунку 7.

Мова рахунку	Українська
Ім'я одержувача замовлення	Іван
Телефон одержувача замовлення	+380 (97) 123-45-67
Номер замовлення	65432
Призначення платежу	Надання послуг
Сума замовлення, грн	500

Надіслати

Рис. 7. Порядок формування рахунку підприємства для відправки клієнту за номером телефону

Можливою є ситуація, якщо клієнт не бачить листа у «Вхідних», тоді можна поради́ти йому зайти до папки з небажаною поштою, або у Спам.

Якщо рахунок доставлено до клієнта, то він

буде його бачити у такому форматі, який нами представлено схематично на рисунку 8 та 9.

Формат повідомлення клієнта буде залежати від того, куди цей рахунок було надіслано.

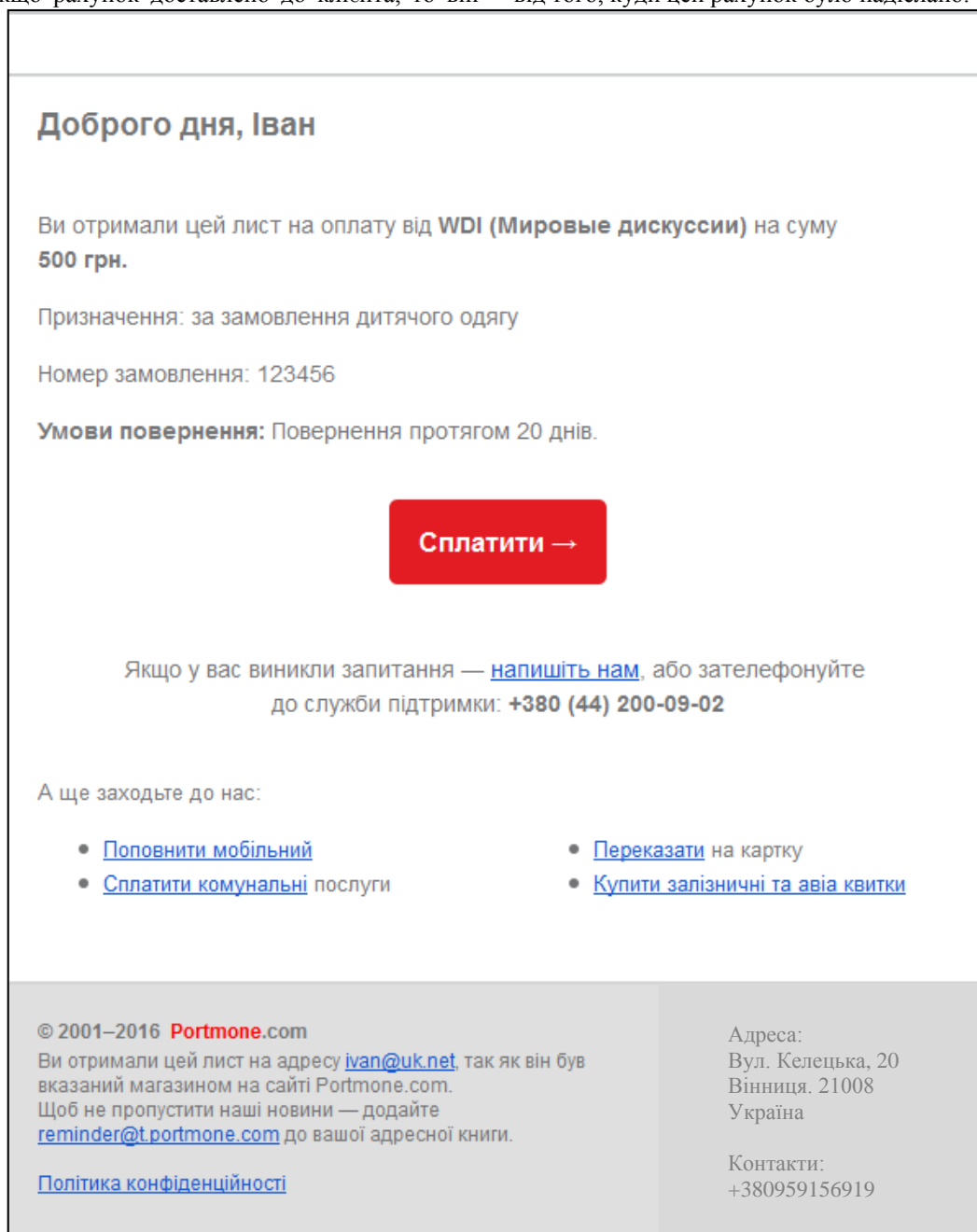

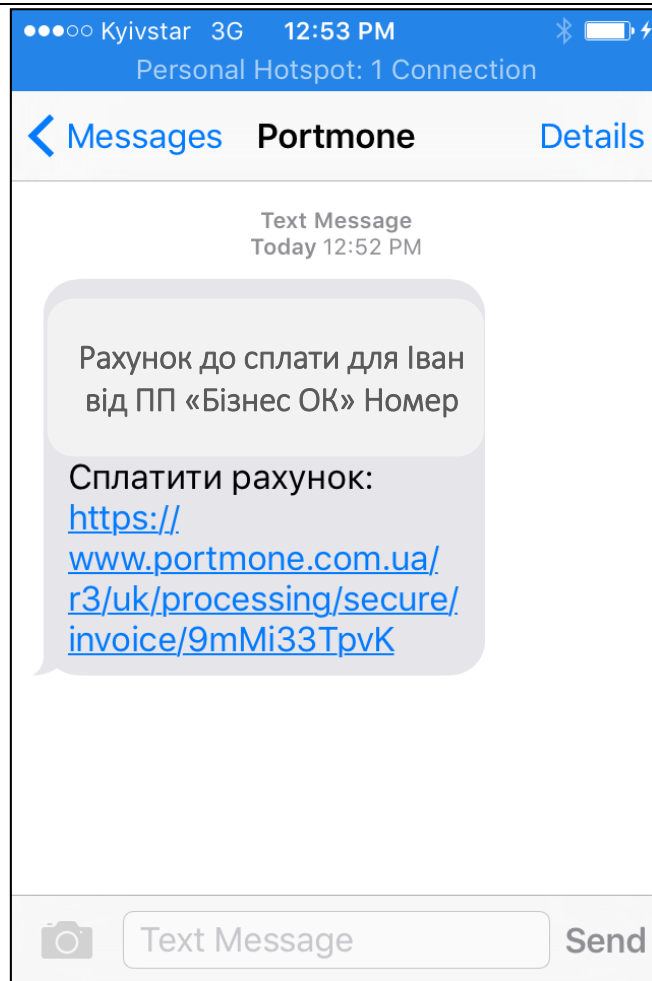
Рис. 8.

Повідомлення про сплату суми за послуги підприємства згідно рахунку надісланого на email клієнта

Якщо рахунок було надіслано підприємством на email клієнта, то клієнт отримує повідомлення наступного формату, який зображено на рисунку 9.

У випадку відправки рахунку за допомогою

sms-повідомлення інформація про потребу проведення оплати буде виглядати наступним чином, як на рисунку 9.

Рис. 9. Повідомлення про сплату суми за товари, роботи та послуги підприємства згідно рахунку надісланого за допомогою sms-повідомлення

Отримавши таке повідомлення клієнт підприємства має можливість його прочитати, опрацювати, та прийняти рішення про здійснення оплати, або відмовитись від отримання послуги.

Після того, як клієнт прийняв рішення оплатити виставлений йому рахунок, він натискає на

кнопку «Сплатити» при отриманні рахунку на електронну пошту як в першому варіанті, або заходить на посилання якщо йому рахунок було надіслано по sms-повідомленню, як у другому варіанті, і він потрапляє на сторінку оплати послуг.

Вигляд сторінки оплати за товари, роботи чи послуги нами представлено на рисунку 10.

Рис. 10. Порядок здійснення оплати товарів, робіт чи послуг

Інформація про замовлення підтягується системою автоматично. Для оплати клієнту необхідно ввести реквізити його платіжної карти – повний номер карти, строк дії та CVV-код (трьохзначне число на зворотній стороні платіжної карти). Усі реквізити вказані на самій платіжній картці.

Якщо клієнт хоче отримати копію квитанції про успішну сплату, він може вказати свою електронну адресу на цій сторінці у відповідному полі.

Якщо клієнт зареєстрований у системі Portmone.com, він може скористатися опцією «Увійти в систему», вказати свій логін та пароль до особистого кабінету на сайті платіжної системи. Пі-

сля введення цих даних, система автоматично підтягує реквізити платіжної карти, зареєстрованої в особистому кабінеті клієнта.

Така системи оплати є достатньо простою та зручною для клієнта, оскільки є доступною впродовж цілої доби та дає можливість здійснювати оплату у будь-якій валюті.

Після введення всіх даних картки та підтвердження оплати, система повідомляє про успішність платежу.

Зразок такого повідомлення про здійснення оплати нами представлено схематично на рисунку 11.

Рис. 11. Повідомлення про здійснення оплати клієнтом, яку проведено банком

Клієнту автоматично буде запропоновано відправити копію квитанцію на пошту (повторно), можна використати іншу електронну пошту при необхідності або проігнорувати дане поле. Також, однією із опцій даної системи розрахів між

підприємством та клієнтом є можливість одразу роздрукувати або зберегти квитанцію.

На електронну пошту клієнта надходить такий зразок квитанції, який нами представлено на рисунку 12.

за замовлення абоненту

КВИТАНЦІЯ	
"Райффайзен банк Аваль" МФО: 300335 П/Р: 29244800002013	
с-ма Portmone.com Служба підтримки (044) 200-09-02	
Сплачено: 08.02.2016 14:12:27 Код авторизації: TESTPM ID: 194408133 Термінал: 223608 Номер картки: 444433****1111	
СУМА: 200.00 грн	
Коментар:	
Мировые дискуссии ЄДПРОУ 30057449 П/р 26007001000991 в ПАТ "Укрсоцбанк" МФО 300023	
за послуги	
Номер замовлення	123456
Лицевої счёт	за замовлення абоненту
Загалом сплачено: <input type="text" value="200.00 грн"/>	

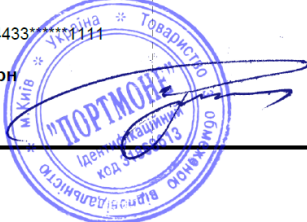

Рис. 12. Друкована форма квитанції, яка надходить на електронну пошту клієнта про здійснення оплати товарів, робіт чи послуг наданих підприємством згідно невислашеного рахунку

Максимальний рівень зручності такого обслуговування клієнта виражається насамперед:

- у простоті проведення оплати;
- у легкодоступності встановлення системи оплати із будь-якого гаджета під'єданого до мережі інтернет;
- у можливості проведення оплати у будь-який момент часу працюючи в режимі 24/7;
- у спроможності здійснити оплату без особливих вмінь та навичок клієнтів, оскільки ввести у систему потрібно лише дані платіжної карточки із вказуванням її номера, коду та терміну дії підтвердивши оплату натисканням відповідної клавіші «оплатити»;

- у можливості вибору способу отримання рахунку клієнтом на будь-яку платіжну систему, та на зручний електронний носій: за допомогою sms-повідомлення, або за допомогою email-повідомлення.

Зручною є система електронного еквайрингу підприємства в питаннях контролю за здійсненням операцій на рахунку як впродовж окремого дня, так і впродовж конкретного періоду.

Дана система дає можливість провести моніторинг усіх успішних та неуспішних оплат послуг клієнтами підприємства. При чому можливо як окремою опцією побачити та здійснити контроль в особистому кабінеті, у розділі «Замовлення».

Схему аналізу замовлень за певний період нами представлено на рисунку 13.

Замовлення						
Фільтр замовлень						
Всі замовлення		Номер замовлення	Код авторизації	Маска картки	05.05.20	05.05.20
Показати						
Дата		Номер замовлення		Статус	Сума	Сплачено
05.05.20	16:10:31	001329508_971596_05.05.2016.080943 MaryKay Cosmetic Products		Оплачений	1674.05	1674.05
05.05.20	15:52:35	123456 за замовлення дитячого одягу		Створений	500	500
05.05.20	15:47:44	001329508_971595_05.05.2016.074619 MaryKay Cosmetic Products		Оплачений	3300	3300
05.05.20	15:34:26	160505_1195_81 Сплата рахунку 160505_1195_81		Створений	6.6	6.6
05.05.20	15:14:39	160505_1195_80 Сплата рахунку 160505_1195_80		Оплачений	6.6	6.6
05.05.20	15:13:37	160505_1195_78 Сплата рахунку 160505_1195_78		Оплачений	6.6	6.6
05.05.20	14:38:29	004852330_971592_05.05.2016.063815 MaryKay Cosmetic Products		Оплачений	3440.05	3440.05
05.05.20	14:27:51	1 за просто так		Створений	1000	1000

Рис. 13. Портал замовлень клієнтів, який використовує підприємство для оцінки стану успішних оплат

В цьому розділі можна відфільтрувати оплати:
 - по періоду,
 - по статусу (сплачений, неуспішний).

Пошук оплати виконується за номером замовлення, який клієнту надається вашою організацією

або за кодом авторизації (клієнт може дізнатися його з квитанції про оплату або у підтримці банку).

Усі виставлені рахунки на email чи номер телефону зберігаються у розділі «Виставлені рахунки».

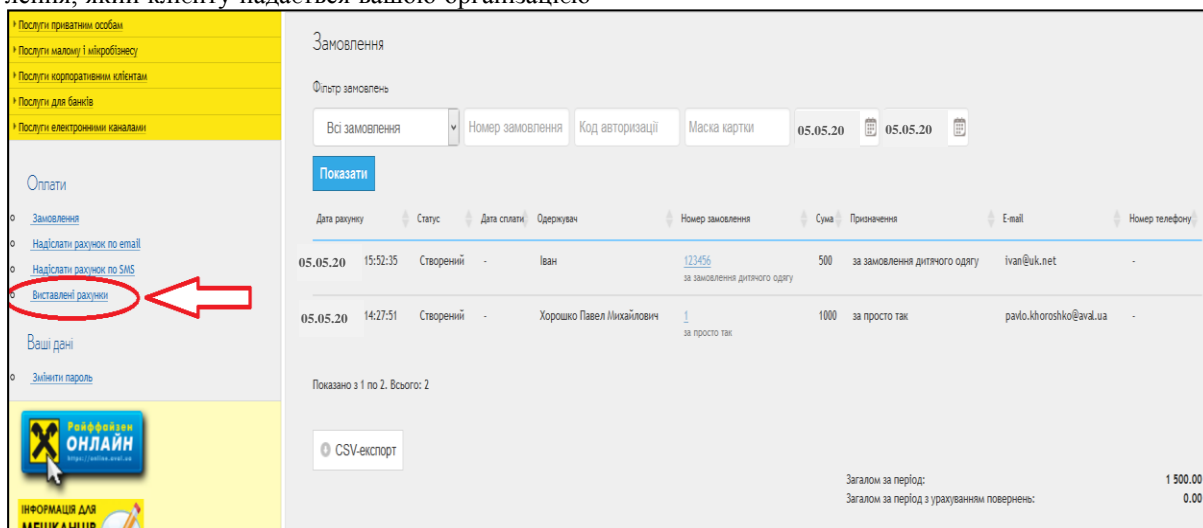

Рис. 14. Модуль «Виставлені рахунки» системи електронного еквайрингу підприємства

Вартість впровадження такого інноваційного підходу до системи електронних розрахунків клієнтів є досить незначною, оскільки їх величина залежить від обраного підприємством пакету замовлень.

Підприємство може обрати умови підключення самостійно у наступних формах:

- 1) З договором і зарахуванням на розрахунковий рахунок;
- 2) Без договору і із зарахуванням на розрахунковий рахунок;
- 3) Без договору. Переказ коштів із зарахуванням на карту

Перший варіант підключення із оформленням договору та можливістю зарахування на розрахунковий рахунок більше необхідний при роботі в умовах великого бізнесу: інтернет-магазинам, банкам, комунальним підприємствам, державним підприємствам.

Вартість впровадження у підприємство системи електронних розрахунків за допомогою системи електронного еквайрингу банком «Райффайзен Банк Аваль», який обслуговує підприємство нами представлено у таблиці 4.

Таблиця 4

Вартість впровадження та обслуговування системи електронного еквайрингу для клієнтів банку «Райффайзен Банк Аваль»

Умови обслуговування платіжної системи банком	Умови підключення			
	З договором і зарахуванням на розрахунковий рахунок		Без договору і із зарахуванням на розрахунковий рахунок	Без договору. Переказ коштів із зарахуванням на карту
Комісія (індивідуальний тариф при обороті ≥500 тис/міс.	2,5% з отримувача	2,6% з отримувача	2,6% з платника, мінімум 3 грн	1%+1 грн з платника
Період зарахування	На 2-й робочий день	На наступний робочий день	На наступний робочий день кожним окремим платіжним документом	30 хв
Термін підключення	2-10 днів при готовності заключити договір з електронним підписом		Миттєво (прийняття платежів по інвойсу)	Миттєво
Ліміти	Індивідуальне погодження		До 10 тис. грн прийом платежу однією картою на добу До 10 оплат однією картою на добу	До 75 тис. грн прийом платежу однією картою на добу, до 150 тис. грн/міс. До 10 оплат з однієї карти на добу, до 25 оплат в місяць
Доступні методи оплати	Карти будь-якого банку світу Приват24, Google Pay, Apple Pay		Обмежений виставлення рахунків і оплата лише українськими картами	Обмежений переказ ресурсів лише українськими картами

Джерело: Узагальнено автором на основі [2]

Ми рекомендуємо для підприємств використувати такий варіант, який реалізує усі можливості та буде відповідати визначеним потребам підприємства та комфорту клієнтів. Наприклад, варіант, що передбачає роботу з договором та із можливістю зарахування коштів на розрахунковий рахунок підприємства.

Цей спосіб підходить для офіційних підприємств, власників інтернет-магазинів, компаній, які надають різні послуги на постійній основі (ФОП і ТОВ).

Третій варіант при роботі без договору, та який дає можливість здійснювати переказ коштів із зара-

хуванням на карту є більш доцільним для підприємств-початківців, у яких наявний сайт і без його наявності, та із каналами продаж через соціальні мережі.

Важливим моментом впровадження даної системи електронних розрахунків є те, що обслуговуючий банк розробляє дані модуля та формує кабінет платника безкоштовно, при цьому лише отримує відсоток за здійснення переказів у загальному пакеті вартості послуг банку.

Проведена нами оцінка ефективності використання підприємством системи електронного еквайрингу свідчить про доцільність застосування даного механізму розрахунків (табл. 5).

Таблиця 5

Економічна оцінка ефективності впровадження системи електронного еквайрингу у підприємство

№ пп	Показник	Сума, грн
1	Витрати на впровадження електронного еквайрингу, грн	0
2	Витрати на обслуговування, % від суми обороту	2,5
3	Кількість додатково залучених клієнтів, осіб / місяць (розраховані експертним методом)	112
4	Середня кількість платежів одного клієнта на місяць, од.	2,3
5	Середня вартість кожного додаткового платежу, грн	550
6	Додатково отриманий ефект від залучених інноваційною розробкою клієнтів	141680
7	Середня собівартість 1 послуги, грн / послугу	380
8	Середня собівартість послуг, грн/міс	97888
9	Витрати на обслуговування електронної системи розрахунків, грн/міс	3542
10	Всього витрат, грн/міс	101430
11	Додатковий економічний результат підприємства від впровадження системи електронного еквайрингу, грн/рік	483000

Джерело: Розраховано автором на основі методу експертних оцінок

Отже, як бачимо, впровадження такої системи електронного еквайрингу підприємства дасть можливість поліпшити не лише розрахунково-платіжну дисципліну, але і за рахунок спрощення системи розрахунків додатково залучити клієнтів надаючи їм можливість проводити оплату у зручний для них спосіб в будь-який момент часу із будь-якого місця перебування.

Від такої діяльності підприємство отримує додаткові можливості в системі контролю здійснення розрахунків за допомогою опції кабінету оплати замовлень.

Наступною важливою перевагою впровадження системи електронного еквайрингу на підприємстві є збільшення економічного результату від надання додаткової кількості послуг як вітчизняним клієнтам, так і клієнтам із різних країн.

Висновки. Отже, сучасний ринок за умов активного впровадження цифровізації відчуває різкі зміни та підходи умов функціонування підприємств. Конкурентні переваги формуються як за рахунок якості виробленої продукції, товарів, робіт та послуг, так і за рахунок зручності умов співпраці клієнта із підприємством. Важливим інструментом комунікації та співпраці підприємства із клієнтом – є забезпечення зручного розрахунково-платіжного механізму. Одним із таких інструментів виступає еквайринг. Даний механізм розрахунків клієнтів із

підприємством є досить простим та зручним, оскільки забезпечує вільний доступ до платіжної системи впродовж цілої доби, доступним із будь-якого гаджета та на території будь-якої країни. Позитивним моментом впровадження системи електронного еквайрингу у розрахунково-платіжну систему підприємства є створення сучасної абсолютно прозорої системи платежів й ефективної системи контролю. При розгалуженій структурі підприємства при наявності філій надання послуг (виконання робіт, реалізації товарів) реалізується в умовах функціонування єдиної інформаційної бази із диференційованими рівнями доступу до даних, у залежності від рівня ієрархії працівника та його посади із визначеними функціональними обов'язками. Зручність співпраці клієнта із компанією, швидкість надання послуг та доступність компанії для надання послуг в режимі 24/7 є головною умовою привабливості для клієнта. Нами сформовано алгоритм впровадження еквайрингу, як сучасного інструменту у систему надання послуг, та у систему управління підприємством, що дасть можливість додатково залучити клієнтів та розширити сегмент зайнятий підприємством на ринку послуг.

Список літератури

1. Витрати підприємств на виконання наукових досліджень і розробок за видами робіт. URL:

http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/zd/inv_zd/pi_akbi/pi_akbi_u/arch_pi_akbi_u.htm

2. Надежная система онлайн-платежей для любого бизнеса URL: https://portmone.promo/business/rus?gclid=EAIaIQobChMIInur_6fXT6QIVWIuyCh2JcAGrEAAAYuAAEgLKHPD_BwE

3. Прямі інвестиції (акціонерний капітал та боргові інструменти) в економіці України/з України (за періоди з початку року). URL:

http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/zd/inv_zd/pi_akbi/pi_akbi_u/arch_pi_akbi_u.htm

4. Прямі інвестиції (1995-2019) URL: <http://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/6652--1995-2010.html>

5. Фостолович В.А. Цифровізація в сучасній системі управління. економіка. фінанси. менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2019, № 7. С. 154-168

АНАЛІЗ ЕКСПОРТУ І ІМПОРТУ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Хмелевський Д.О.

*Аспірант II року навчання
Магістр, ВНАУ, м. Вінниця*

ANALYSIS OF EXPORTS AND IMPORTS OF GOODS AND SERVICES IN UKRAINE

Khmelevskiy D.

*Graduate student of I year study
Master, VNAU, Vinnytsya*

Анотація

У статті дана характеристика основних тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі України (експорт та імпорт). Наведено географічна структура експорту і імпорту товарів і послуг, показані основні країни-партнери у зовнішній торгівлі. У статті проведено кореляційний аналіз впливу експорту та імпорту на формування ВВП України.

Abstract

The article describes the main trends in foreign trade of Ukraine (exports and imports). The geographical structure of exports and imports of goods and services is shown, the main partner countries in foreign trade are shown. The article presents a correlation analysis of the impact of exports and imports on the formation of Ukraine's GDP.

Ключові слова: зовнішня торгівля, експорт, імпорт, сальдо зовнішньої торгівлі.

Keywords: foreign trade, export, import, foreign trade balance.

Вступ. Активізація процесів глобалізації, підвищення ролі і значення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) для країни обумовлює необхідність пошуку нових шляхів підвищення ефективності експортно-імпортних операцій. Зміцнення взаємовигідного партнерства в ЗЕД, подальший розвиток зовнішньоторговельних відносин є найважливішими факторами економічного зростання. В умовах інтенсивно розвивається глобалізації великого значення набуває регулювання зовнішньоторговельної діяльності, яка передбачає реалізацію державою системи заходів і методів, необхідних для забезпечення взаємодії національного зі світовим господарством.

Проблеми зовнішньої торгівлі, які сьогодні негативно позначаються на економічній ситуації в Україні, вимагають негайного вирішення. Включення України в якості рівноправного суб'єкта в світове господарство і сьогодні залишається однією з головних її завдань.

Дослідженню різних аспектів ЗЕД, зокрема - зовнішньої торгівлі, приділяється велика увага в економічній літературі і аналітичних оглядах економістів. Проблеми і перспективи розвитку зовнішньої торгівлі, імпортозаміщення, операцій з імпортом давальницькою сировиною аналізували такі українські та зарубіжні вчені-економісти, як:

А. Блінов і Сидорова А. [2], Т. Мельник [6], Р. Моторин [7], Н. Чеботарьова [9] і багато інших.

У зв'язку з важливістю вирішення даних питань, аналіз зовнішньої торгівлі України, а також визначення факторів, що впливають на ефективність експортно-імпортних операцій і є метою даної статті.

Основна частина. Регулювання експортних і імпортних операцій в Україні вже більше двох десятиріч здійснюється Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 19.02.1992 р № 2139-ХІІ [3]. Україна має зовнішньоекономічні відносини з багатьма країнами світу і розвиває їх. Так, згідно з даними СОТ в 2016 р на Україну припадало 0,34% всього світового експорту товарів і 0,41% імпорту. У світовому експорті послуг України належить всього лише 0,42% і в імпорті - 0,35% [10].

З 2016 по 2019 рр. обсяги імпорту товарів і послуг в Україну перевищували обсяги експорту, в результаті чого сальдо зовнішньої торгівлі було негативним: мінімальне його значення зафіксовано в 2016 р (3628,4 млн. дол.), максимальне - в 2018 році (8878,8 млн. дол.). Вперше за багато років в 2019 році експорт перевищив імпорт, і позитивне сальдо зовнішньої торгівлі склало 3356,2 млн. дол.

No 48 (2020)

P.5

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields. Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month. Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal. Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilij - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com